

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑ ΤΟ ΗΡΑΙΟΝ ΚΑΘΑΡΙΣΘΕΝΤΟΣ ΤΑΦΟΥ.

(Πίναξ ΙΑ')

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1872 πολίτης τις ἐκ τοῦ χωρίου Πασσιᾶ τοῦ δήμου Προσυμναίων ἔχων ἀγρὸν κείμενον πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῶν ἑρειπίων Ἡραίου παρετήρησε λίθου μεγάλου μέρος, κείμενον σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Παραλαβὼν δὲ ἐκ τοῦ χωρίου καὶ τρεῖς ἄλλους συμπολίτας του μετέβη ἔνθα ἔκειτο ὁ λίθος, καὶ διὰ μικρᾶς ἀνασκαφῆς ἀπεκαλύφθη τὸ πλεῖστον τοῦ λίθου, ὅστις ἐφάνη, ὅτι ἐπεκάθητο ἐπὶ δύο τοίχων ἐν εἴδει ὑπερθύρου, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτὸν ἦτο κενὸν εἰσδύον πρὸς τὰ ἔσω. Μαθοῦσα δὲ τὴν ἐργασίαν τῶν πολιτῶν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ Προσυμναίων ἀπηγόρευσε αὐτοῖς τὴν περαιτέρω ἐργασίαν. Ἄνεκόνωσε δὲ ἀμέσως τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ λίθου εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν Ἄργους, ἣτις διεβίβασεν αὐτὴν εἰς τε τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας καὶ τὸν πρόεδρον τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας. Τούτου ἕνεκα ὁ κύριος πρόεδρος ἐνετείλατό μοι, ἵνα μεταβῶ εἰς τὰ ἑρείπια τοῦ Ἡραίου, παρ' ἃ ἀνεκαλύφθη ὁ λίθος, καὶ ἀνεγέκω αὐτῶ, ὁποίου εἶδους οἰκοδόμημά ἐστι τὸ ἀνακαλυφθέν. Κατὰ δὲ τὴν 15 ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους μεταβάς ἐκεῖσε παρετήρησα, ὅτι τὸ ἀνακαλυφθὲν οἰκοδόμημα εἶναι τὸ ἄνω μέρος θύρας, φερούσης εἰς οἰκοδόμημα ὑπόγειον, ὅμοιον πρὸς τὰ ἐν Μυκῆναις· ἔξω δὲ τῆς θύρας παρετήρησα καὶ τοῖχον εἰσόδου προχωροῦντα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰς παρατηρήσεις δὲ ταύτας ἀνήνεγκα τῶ κυρίῳ πρόεδρῳ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας καὶ ἐπρότεινα, ἵνα τὸ οἰκοδόμημα καθαρισθῆ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐταιρεία εἶχεν ἑτέρας σπουδαιοτέρας καὶ ἐπαιγουσας ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας νὰ ἐκτελέτῃ ἐν Σπάρτῃ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Πελοποννήσου καὶ Βοιωτίας, ἀνεβλήθη ἡ κάθαρσις τοῦ οἰκοδομήματος μέχρι τοῦ μαρτίου

ἐνεστῶτος ἔτους, ὅτε ἐν Μυκῆναις ἐκτελῶν ἐργασίας τῆς ἀρχαιο-
 λογικῆς ἐταιρίας, παρηγγέλην ὑπὸ τοῦ κυρίου προέδρου, ἐγκρίσει
 τοῦ συμβουλίου αὐτῆς, νὰ προβῶ εἰς τὴν κάθαρσιν τοῦ οἰκοδομή-
 ματος δαπάναις αὐτῆς τῆς ἐταιρίας. Ἦρξατο δὲ ἡ κάθαρσις αὐ-
 τοῦ κατὰ τὴν 26 μαρτίου καὶ ἀπεπερατώθη κατὰ τὴν 6 μαΐου
 ἐνεστῶτος ἔτους. Ἐκ δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ὄστων, τῶν ἀνθράκων
 καὶ τέφρας, τῶν χρυσῶν καὶ ὑαλίνων κοσμημάτων, τὰ ὅποια εὑ-
 ρέθησαν ἐντὸς τοῦ οἰκοδομήματος, καὶ τὰ ὅποια ὁμοιάζουσι πρὸς
 τὰ ἐν τῷ τάφῳ Σπάτα ἀνακαλυφθέντα κτερίσματα, ἀποδεικνύε-
 ται ἀναμφισβητήτως, ὅτι καὶ τὸ προκείμενον ὑπόγειον οἰκοδό-
 μημα εἶναι τάφος πανάρχαιος, οἷος καὶ ὁ ἐσχάτως ἐντελῶς κα-
 θαρισθεὶς ἐν Μυκῆναις ἐκτὸς τῆς ἀκροπόλεως, ὁ λεγόμενος ὑπὸ
 μὲν τῶν ἀρχαιολογούντων θησαυροφυλάκιον τοῦ Ἀτρώεως, ὑπὸ δὲ
 τῶν κοινῶν ἀνθρώπων τάφος τοῦ Ἀγαμέμνονος.

Ὁ τάφος δὲ συγκείμενος ἐκ περιφεροῦς δώματος καὶ εἰσόδου
 (ἀριθμὸς 1 τοῦ πίνακος) κεῖται ὑπὸ τὴν γῆν, ὡς οἱ ὑπόγειοι τά-
 φοι ἐν τοῖς ἑρειπίοις Μυκηνῶν ἐκτὸς τῆς ἀκροπόλεως, πρὸς οὓς
 ὁμοιάζει ἐντελῶς κατὰ τὸ σχέδιον. Ἡ περιοχὴ δέ, ἔνθα κεῖται,
 ὀνομάζεται Βρασιέρκα· τὸ δὲ μέρος, ἔνθα κυρίως κεῖται, ὀνομά-
 ζεται ὑπὸ τῶν χωρικῶν Ἀσπρόχωμα καὶ Ἀνοιζις. Κεῖται δὲ πρὸς
 τὰ βορειοδυτικὰ τῶν ἑρειπίων τοῦ Ἡραίου, μακρὰν αὐτοῦ περὶ τὰ
 δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας, παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἀμαξιτὴν ὁδόν, τὴν ἐκ
 Μυκηνῶν εἰς Ἡραῖον φέρουσαν, (ἥς πλεῖστα ἴχνη καὶ ἤδη δια-
 σῶζονται), ἐπὶ κατακλινοῦς ἐδάφους, ἔχοντος ἄλλοτε σχῆμα
 κωνοειδοῦς λόφου (*tumulus*) οὐχὶ φυσικοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ κα-
 τασκευασθέντος ἐκ συσσωρεύσεως χωμάτων. Τοιοῦτος δὲ κῶ-
 νος ἐκ συσσωρεύσεως χωμάτων σώζεται κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ
 ἐπὶ τοῦ ἐντελῶς καθαρισθέντος πρὸ δύο μηνῶν ἐν Μυκῆναις τά-
 φου τοῦ λεγομένου τοῦ Ἀγαμέμνονος. Λεῖψανα δὲ τοιοῦτου κῶνου
 σώζονται καὶ ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν εἰσόδον τῆς ἀκροπόλεως Μυκη-
 νῶν τάφου, ὃν ἤρξατο κατὰ τὸ ἔτος 1876 ὁ κύριος Σλίεμαν νὰ
 καθάρισῃ, ἀλλὰ τὴν κάθαρσιν αὐτοῦ ἐγκατέλιπεν ἀτελεῖ. Τὸ ἄνω
 δὲ μέρος τοῦ κῶνου εὐρέθη καταπεπτωκός. Τούτου δὲ ἕνεκα οὔτε

τριγωνική θυρίς εὐρέθη ἄνω τῆς θύρας. Ἄγνωστον δὲ ἐὰν ἀρχῆθεν εἶχε τοιαύτην, διότι οὐδεὶς λίθος ἢ ἀρχιτεκτονικὸν λίθινον κόσμημα αὐτῆς εὐρέθη ἐν τῇ θύρᾳ καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ. Ἐξω δὲ τοῦ περιφεροῦς δώματος, μακρὰν περὶ τὰ 14 μέτρα γαλλικὰ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν καὶ μεσημβρινὸν μέρος, σώζονται ἴχνη περιφεροῦς κρηπιδώματος ἐκ κοινῶν λίθων, ὅπερ ἴσως ἐχρησίμευεν, ἵνα μὴ κατασύρωνται ἐκ τῶν βροχῶν τὰ τὸν κῶνον ἐπικαλύπτοντα χῶματα. Λεῖψανα δὲ τοιοῦτου περιφεροῦς κρηπιδώματος ἐκ μεγάλων λίθων σώζονται καὶ ἐπὶ τοῦ παρά τὴν εἰσόδον τῆς ἀκροπόλεως Μυκηθῶν τάφου πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος.

Ἡ δὲ εἰσόδος τοῦ τάφου ἐστραμμένη πρὸς δυσμὰς χειμερινὰς ἔχει μῆκος μὲν περὶ τὰ 18 μ. γ. (τὸ ἥμισυ τοῦ μήκους τῆς εἰσόδου τοῦ λεγομένου τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος), πλάτος δὲ παρά μὲν τὴν θύραν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους 3.15 μ. γ., πρὸς δὲ τὸ ἔξω ἄκρον 2.90. Τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς πρὸς τὰ ἄνω, ἦτοι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, εἶναι ἐν μὲν τῇ θύρᾳ 2.70 μ. γ., πρὸς δὲ τὸ ἔξω ἄκρον 2.80. Τὸ δὲ ὕψος αὐτῆς παρά τὴν θύραν εἶναι 4.90 μ. γ. Ὡστε ἡ εἰσόδος πρὸς μὲν τὰ κάτω ἐστὶ πλατεῖα, πρὸς δὲ τὰ ἄνω στενοτέρα, ὡς καὶ ἡ εἰσόδος τοῦ τάφου Σπάτα, δηλαδὴ ἀμφοτέρω οἱ τοῖχοι τῆς εἰσόδου ἀνιόντες προσνεύουσι πυραμοειδῶς. Οἱ τοῖχοι δὲ τῆς εἰσόδου ἀνεφάνησαν περὶ τὰ 0.20 μ. γ. ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἐκατέρου δὲ τῶν τοίχων τῆς εἰσόδου τὸ μὲν πρὸς τὴν θύραν μέρος μήκους περὶ τὰ 4.90 μ. γ. (ἀριθ. 1 α β), ὡς καὶ τὸ μέτωπον τῆς θύρας, ὠκοδόμηται ἐκ πλίνθων πωρίνων τετραγώνων, ὧν ἅπασαι αἱ συναρμογαὶ εἰσιν ἐπιχειρισμένοι τιτάνω ἀπλῇ, ἣτις οὔτε χῶμα, οὔτε ἄμμον, οὔτε ἐτέραν ὕλην συνεχτικὴν ἐνέχει. Τοιαύτης δὲ τιτάνου ἴχνη διακρίνονται καὶ ἐπὶ τῆς ἔξω ἐπιφανείας τοῦ ὑπερθύρου καὶ ἐπὶ τινος λίθου τοῦ βάθους τῆς θύρας, κατὰ δεξιὰ τῶ εἰσιόντι. Τὸ δὲ πρὸς τὰ ἔξω μέρος τῶν τοίχων τῆς εἰσόδου μήκους 13.10 μ. γ. ὠκοδόμηται ἐκ λίθων κοινῶν, οὐδεμίαν λείανσιν ἢ ἐργασίαν φερόντων, κατὰ δόμους ὀριζοντίους ἀτάκτως θεθειμένους. Ἐπὶ τοῦ μέρους δὲ τῶν τοίχων τούτων τίτανος δὲν διακρίνεται. Ἐν τισὶ δὲ τῶν συναρμογῶν τῶν λίθων σώζονται

ἔχνη πηλοῦ χρώματος ὠχροῦ, οἷον ἐνέχουσι καὶ οἱ τοῖχοι τῆς τε εἰσόδου καὶ τοῦ περιφεροῦς δώματος πρὸς τὰ ὀπίσω τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος. Τοιοῦτος δὲ πηλὸς παρατηρεῖται καὶ ἐν τοῖς σωζομένοις τοίχοις τῶν οἰκοδομημάτων, τῶν ἀναφανέντων πρὸς μεσημβρίαν τοῦ περιβόλου τῶν ἐν ἀκροπόλει Μυκηναίων τάφων. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς εἰσόδου δὲν φέρει ἐπίστρωμα ἐκ λίθων, ἢ ἐξ ἐτέρας ὕλης, οἷαν φέρει τὸ ἔδαφος τῆς εἰσόδου τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἔστι δὲ ἡ εἰσόδος τοῦ τάφου κεκλιμένη οὐχὶ πρὸς τὰ ἔξω, ὡς ἡ εἰσόδος τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔσω, ὡς ἡ εἰσόδος τοῦ ἐν Σπάτα τάφου. Ἐπὶ δὲ τοῦ πρὸς τὰ ἔξω ἄκρου τῆς εἰσόδου (ἀριθ. 1 γ) παρετηρήθησαν ἔχνη περιφράγματος διὰ λίθων κοινῶν. Τοιοῦτον δὲ περίφραγμα οὐχὶ ἐκ λίθων κοινῶν, ἀλλ' ἐκ πλίνθων πωρίνων εὐρέθη καὶ ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς εἰσόδου τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος, φράσσον τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῆς, ἕπερ δὲν κατελύθη κατὰ τὴν κάθαρσιν τῆς εἰσόδου, ἀλλὰ διεφυλάχθη. Τὸ περίφραγμα δὲ τῆς εἰσόδου ἐγένετο, νομίζομεν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ ἔδαφους καταρρέωσι τὰ χρώματα τῆς εἰσόδου πρὸς τὰ κάτω. Ἐν δὲ τῷ ἄκρῳ τῆς εἰσόδου τοῦ ἐν Σπάτα τάφου περίφραγμα δὲν παρετηρήθη. Τὰ δὲ χρώματα τῆς εἰσόδου ἦσαν ἀνάμικτα ἐκ τεμαχίων ἀγγείων καὶ ἄλλων ὑλῶν, ἕπερ δεικνύει, νομίζομεν, ὅτι ἡ εἰσόδος ἠνεψήχθη ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις. Τὰ δὲ χρώματα τῆς εἰσόδου τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος εὐρέθησαν κατὰ τὴν κάθαρσιν καθαρὰ, ὡς ἐκόπησαν ἐκ τοῦ παρακειμένου βράχου, ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῶν τοίχων τῆς εἰσόδου μέχρι τοῦ πυθμένος αὐτῆς, ἕπερ δεικνύει ὅτι ἡ εἰσόδος τούτου δὲν ἠνεψήχθη ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις, οὔτε ἐλευθέρᾳ ἔμεινε μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν ἐν τῷ τάφῳ, διότι ἐὰν ἦτο ἐλευθέρᾳ, ἢ ἠνοιγετο ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις, τὰ χρώματα αὐτῆς ἤθελον εὐρεθῆ κατὰ στρώματα καὶ ἀνάμικτα ἐκ διαφόρων ὑλῶν ἐπισσωρευμένων κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Ὅλως δὲ καθαρὰ ἦσαν καὶ τὰ χρώματα τῆς εἰσόδου τοῦ ἐν Σπάτα τάφου. Ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς εἰσόδου τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τάφου οὐδὲν σημεῖον στέγης παρετηρήθη.

Ἡ δὲ θύρα τοῦ τάφου ἔχει ὕψος μὲν 4.40 μ. γ., πλάτος δὲ πρὸς μὲν τὰ ἄνω 1.57 μ. γ., πρὸς δὲ τὰ κάτω 1.82 μ. γ. Τὸ δὲ μῆκος, ἦτοι βάθος αὐτῆς πρὸς τὰ ἔσω, πρὸς μὲν τὰ ἄνω εἶναι περίπου 5 μ. γ., περὶ δὲ τὸ μέσον 4.60, πρὸς δὲ τὰ κάτω ἐπὶ τοῦ ἐδάφους 4.30 μ. γ. Τὸ δὲ ἔμπροσθεν μέρος τῆς θύρας, ἦτοι αἱ παραστάδες, δὲν σύγκεινται ἑκατέρα ἐξ ἐνὸς λίθου, ἀλλ' ἐκ πολλῶν, πυραμοειδῶς πρὸς τὰ ἄνω προσνεύουσαι, ὡς καὶ αἱ τοῦ ἐν Μυκῆναις τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ τοῦ ἐν Σπάτα. Τὸ δὲ ἄνω μέρος τῆς θύρας καλύπτεται οὐχὶ ὑφ' ἐνός, ἀλλ' ὑπὸ τριῶν λίθων μεγάλων ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἶδους λίθου, ἐξ οὗ καὶ οἱ τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ οἱ τῶν ἄλλων πέντε τάφων ἐκτός τῆς ἀκροπόλεως Μυκηθῶν καὶ πολλῶν μερῶν τοῦ τείχους τῆς ἀκροπόλεως. Τῶν καλυπτῆρων δὲ τούτων λίθων τῆς θύρας ὁ μὲν πρὸς τὰ ἔσω, ἦτοι ὁ ἐστραμμένος πρὸς τὸ περιφερὲς δῶμα ἔχει μῆκος μὲν περίπου 3.60, πλάτος δὲ 1.70 καὶ πάχος 0.60 μ. γ., ὁ δὲ πρὸς τὰ ἔξω, ἦτοι ὁ ἄνω τοῦ μετώπου τῆς θύρας, τὸ ἰδίως καλούμενον ὑπέρθυρον, ἔχει μῆκος μὲν φαινόμενον (τὰ ἄκρα αὐτοῦ καλύπτονται ὑπὸ τῶν τοίχων τῆς εἰσόδου) 2.70 μ. γ., πλάτος δὲ 1.80, καὶ πάχος περίπου 0,50. Ὁ δὲ ἐν μέσῳ τῶν δύο κείμενος ἔχει μῆκος μὲν φαινόμενον 1.57, πλάτος δὲ 1.50 μ. γ. Τὸ δὲ πάχος τούτου δὲν φαίνεται, ἐπειδὴ καλύπτεται ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων. Ἐκάτερος δὲ τῶν τοίχων τοῦ βάθους τῆς θύρας, ὡς καὶ ἅπαν τὸ περιφερὲς δῶμα, ὠκοδομηται ἐκ λίθων μικρῶν καὶ μεγάλων, οὐδεμίαν λείανσιν ἢ ἐργασίαν φερόντων. Εἰσὶ δὲ ὠκοδομημένοι εἰς ὀριζοντίους κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον δόμους. Ἐπὶ δὲ τῶν τοίχων τῆς θύρας, τοῦ ἐδάφους αὐτῆς καὶ τοῦ ὑπερθύρου οὐδεμία κοιλότης ἢ τόρμος πρὸς προσαρμογὴν θυρέτρων παρατηρήθη· ἐν ᾧ ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ ἐν τῷ παρὰ τὴν εἰσόδον τῆς ἀκροπόλεως Μυκηθῶν τάφῳ σώζονται ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς θύρας, τοῦ ὑπερθύρου καὶ τοῦ βηλοῦ ἅπαντες οἱ τόρμοι πρὸς προσαρμογὴν τῶν θυρέτρων. Τὸ ἀνοιγμα δὲ τῆς θύρας, τὸ πρὸς τὰ ἔξω, ἐκαλύπτετο διὰ ξηροτοίχου, ἔχοντος πλάτος περὶ τὰ 3 μ. γ. Ἐκ τοῦ τοίχου δὲ τούτου κατὰ τὴν κά-

θαρσιν διεφυλάχθη πρὸς τὸ ἔξω μέρος τῆς θύρας τὸ κατώτερον, ἔχον ὕψος 0,60 καὶ πάχος περι τὸ ἐν γ. μ., ἵνα δεικνύη, ὅτι ἡ θύρα ἦτο πεφραγμένη καὶ ἵνα κωλύη τὰ ἐκ τῶν βροχῶν ὕδατα τοῦ νὰ εἰσέρχωνται διὰ τῆς εἰσόδου ἐντὸς τοῦ περιφεροῦς δώματος. Κενὸν δὲ ξηροτοίχου εὐρέθη τὸ ἄνω μέρος τῆς θύρας (ἀριθ. 2). Δι' ὁμοίου δὲ ξηροτοίχου εὐρέθη πεφραγμένη καὶ ἡ θύρα τοῦ ἐν Σπάτα τάφου. Ἦτο δὲ καὶ ταύτης κενὸν τοίχου τὸ ἄνω μέρος.

Τοῦ δὲ περιφεροῦς δώματος τὸ ἄνω μέρος τοῦ κώνου, ὡς ἄνω ἐλέχθη, εὐρέθη καταπεπτωκός, οὗ ἅπαντες οἱ λίθοι εὐρεθέντες ἐντὸς ἐξήχθησαν καὶ ἐτοποθετήθησαν ἐκτὸς τῆς εἰσόδου. Ἐν τοῖς λίθοις δὲ τούτοις εὐρέθη καὶ τεμάχιον στήλης τετραγώνου, λίθου φαιοῦ, μήκους μὲν 0,90, πλάτους δὲ καὶ πάχους 0,40 μ. γ., σωζούσης ἐν τῷ τεθλασμένῳ ἄκρῳ τεμάχιον μολύβδου προσκεκολλημένον, δι' οὗ φαίνεται, ἡνοῦτο τοῦτο μετ' ἄλλου τεμαχίου. Αἱ δύο παρακείμεναι πλευραὶ τῆς στήλης ταύτης εἰσὶ καλῶς λελειασμέναι, αἱ δὲ ἕτεραι δύο ἄνευ λειάνσεως. Μετὰ τοῦ τεμαχίου τούτου εὐρέθη καὶ ἕτερον ἔλασσον τεμάχιον τῆς αὐτῆς ἢ ἐτέρας ὁμοίας στήλης, ἐφ' οὗ ὑπάρχει τετράγωνος ἐπιμήκης τόρμος, δι' οὗ ἐγομφοῦτο μεθ' ἐτέρας στήλης. Τὸ τεμάχιον τῆς στήλης φαίνεται, ὅτι ἦτο ἐπιτεθειμένον μετ' ἄλλων στηλῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κώνου, αἵτινες ἴσως θὰ ἀπετέλουν ποτὲ βᾶθρον, ἐφ' οὗ θὰ ἴστατο γλυπτὸν τι ἢ ἕτερον ἐπιτύμβιον κόσμημα. Ἐχει δὲ τὸ περιφερὲς δῶμα ὕψος σωζόμενον 6.50 μ. γ. Ἀνεφάνησαν δὲ κατὰ τὴν κάθαρσιν οἱ τοῖχοι αὐτοῦ περι τὸ γαλλικὸν μέτρον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Διάμετρον δὲ ἔχει ἐπὶ τοῦ πυθμένος 9.70 μ. γ. καὶ περίμετρον 29.50 περίπου. Τὰ χρώματα δὲ αὐτοῦ καὶ ἰδίως τὰ πρὸς τὸν πυθμένα ἦσαν ἀνάμικτα μετὰ πηλοῦ, χρώματος ὠχροῦ, προερχομένου ἐκ τοῦ πηλοῦ τοῦ καταπεπτωκότητος τοίχου τοῦ ἄνω μέρους τοῦ κώνου, μετὰ πληθῆος ὀστῶν ἀνθρωπίνων, μὴ φερόντων σημεῖα καύσεως, τεμαχίων πηλίνων ἀγγείων, ἀνθράκων καὶ μικρῶν χαλίκων πλακωτῶν. Ταῦτα πάντα οὕτως ἀναμειγμένα δεικνύουσιν, ὅτι ὁ τάφος ἦτο σεσυλημένος. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτοῦ ἦτο ἐπεστρωμένον διὰ μικρῶν

χαλίκων πλακωτῶν, ἐν εἴδει ψηφοθετήματος, συνδεομένων πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος δι' ὁμοίου ὠχροῦ πηλοῦ. Εἰς δύο μόνον μέρη ἔνεκα τῆς συλήσεως διεσώθησαν λείψανα τοῦ τοιοῦτου ἐπιστρώματος (ἀρ. 1 δ. ε). Δι' ὁμοίου δὲ ἐπιστρώματος χαλίκων ἦσαν ἐπεστρωμένοι καὶ οἱ ἐξ τάφου ἐν τῇ ἀκροπόλει Μυκηθῶν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν τεθειμένων τῶν χαλίκων. Ἐν δὲ τῷ τάφῳ ἐν Σπάτα ἐπίστρωμα ἐκ χαλίκων ἢ ἐξ ἐτέρας ὕλης δὲν παρετηρήθη. Ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ τάφῳ τοῦ Ἀγαμέμνονος παρετηρήθησαν ἴχνη ἐπιστρώματος ἐκ πλακῶν λίθου φαιοπρασίνου καὶ λίαν εὐθρίπτου. Ἐπὶ τοῦ σωζομένου τούτου ἐπιστρώματος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τάφου παρετηρήθησαν οὐχὶ μόνον ἀνθρακες καὶ τέφρα μετὰ ὀστέων ἀνθρωπίνων κεκαυμένων, ὧν τεμάχια συνελέγησαν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῶν χαλίκων κεκαυμένη, ὅπερ δεικνύει ἀναμφισβητήτως, ὅτι οἱ νεκροὶ ἐκάησαν ἐντὸς τοῦ τάφου. Ὅτι δὲ οἱ νεκροὶ ἐκάησαν ἐντὸς τοῦ τάφου δεικνύεται οὐχὶ μόνον ἐκ τούτου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς· ἡ ὑποκάτω ἐπιφάνεια τοῦ πρὸς τὰ ἔσω λίθου τοῦ ὑπερθύρου φαίνεται κατὰ τὸ πλεῖστον καπνισμένη ἔνεκα τοῦ ἐκ τοῦ τάφου ἀνερχομένου καὶ ἐξερχομένου καπνοῦ. Ὅμοίως δὲ καὶ ἡ μεσημβρινὴ ἔσω πλευρὰ τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει Μυκηθῶν τετάρτου τάφου εὐρέθη μετὰ τὴν κάθαρσιν αὐτοῦ καπνισμένη καὶ διεκρίνετο καλῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος· ἤδη δὲ ἔνεκα τῶν βροχῶν ἐξηλείφθησαν τὰ ἴχνη τοῦ καπνοῦ. Ἐπὶ τοῦ διασωθέντος τούτου ἐπιστρώματος ἐκ χαλίκων εὐρέθησαν πολλὰ τεμάχια φύλλων χρυσῶν, μικρότατα, ὀλίγα τεμάχια κοσμημάτων ὑαλίνων, ὀλίγα τεμάχια ἐλεφάντινα, ὀλίγα τεμάχια χαυλιοδότων ἀγριοχοίρων καὶ τινα συντρίμματα χαλκῶν ἀγγείων μετὰ μικρᾶς λαβῆς ἀγγείου χαλκοῦ. Ἐν τούτοις δὲ παρετηρήθησαν καὶ μικρότατα σφαιρίδια ὑάλινα, στρογγύλα διάτρητα (κοινῶς χάντρες ὀνομαζόμενα), συντετριμμένα, ἀλλ' οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαχθῇ σῶον. Ὅμοια δὲ τοιαῦτα μικρότατα σφαιρίδια ἐν μεγάλῃ πληθύνει εὐρέθησαν καὶ εἰς τὰ τρία δωμάτια τοῦ ἐν Σπάτα τάφου. Ὅμοια δὲ εὐρέθησαν καὶ ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τὴν θύραν

αὐτοῦ, ὧν πολλὰ συνελέγησαν· ἐν ᾧ ἐν τοῖς τάφοις τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν οὐδὲν τοιοῦτον παρετηρήθη. Παρετηρήθη δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ ὀλίγα χρυσᾶ κοσμήματα τὰ εὑρεθέντα ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος τάφῳ καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ καὶ θύρᾳ τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος σύγκεινται ἐκ δύο πετάλων καὶ φέρουσιν ἐντελῆ συγκόλλησιν ὁμοίαν πρὸς τὰ ἐν τῷ τάφῳ Σπάτα ἀνακαλυφθέντα χρυσᾶ· ἐν ᾧ ἐν τοῖς ἀνακαλυφθεῖσι χρυσοῖς κοσμήμασι καὶ ἀγγείοις ἐν τοῖς τάφοις τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν οὐδαμοῦ παρετηρήθη συγκόλλησις. Τὰ ὀλίγα δὲ ταῦτα κτερίσματα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τάφου, χρυσᾶ, ὑάλινα, χαυλιόδοντες κλπ. ὁμοιάζουσι καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὰ ἐν τῷ τάφῳ Σπάτα καὶ τῷ τάφῳ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀνακαλυφθέντα. Εἰσὶ δέ, ἂν καὶ ὀλίγα, πολυτιμώτατα τῇ ἐπιστήμῃ, ὡς ἀποδεικνύοντα καθ' ἡμᾶς, ὅτι ὁ προκείμενος τάφος, ὁ λεγόμενος τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ ὁ ἐν Σπάτα, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει Μυκηνῶν ἐκτὸς τῶν τάφων ἀνακαλυφθέντα ἀρχαῖα εἰσι τῆς αὐτῆς ἐποχῆς· ἐν ᾧ οἱ ἐν ἀκροπόλει Μυκηνῶν τάφοι εἰσὶ προγενεστέρας τούτων ἐποχῆς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πολὺ ἀπομεμακρυσμένης.

Ἐντὸς δὲ τοῦ περιφεροῦς δώματος εὑρέθησαν καὶ τρία ὀρύγματα τετράγωνα ἐπιμήκη (ἀρ. 1 στ. ζ. η), οἷα τῶν τάφων τῆς ἐλληνικῆς καὶ μεταγενεστέρας ἐποχῆς. Τούτων δὲ τὸ μὲν στ ἔχει μῆκος μὲν 2.40 μ. γ., πλάτος δὲ 1.50 καὶ βάθος 1.20, τὸ δὲ ζ ἔχει μῆκος μὲν 2.80, πλάτος δὲ 1.50 καὶ βάθος 1.25, τὸ δὲ η ἔχει μῆκος μὲν 2.05, πλάτος δὲ 0.90 καὶ βάθος 0.80. Ἐντὸς δὲ τῶν ὀρυγμάτων τούτων εὑρέθησαν ὁστᾶ ἀνθρώπων ἀναμειγμένα μετὰ τῶν χωμάτων. Σὺν τούτοις δὲ καὶ λίθοι μεγάλοι πλακωτοί, οἵτινές ποτε ἐχρησίμευον ὡς καλύμματα αὐτῶν. Τὰ ὀρύγματα δὲ ταῦτα εἰσὶ τάφοι μεταγενεστεροί, σεσυλημένοι καὶ οὗτοι ἐν ἔτι μεταγενεστέρᾳ ἐποχῇ. Οἱ κατασκευάσαντες τὰ ὀρύγματα πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν ἐσύλησαν, ἐὰν δὲν ἦσαν προσεσυλημένοι, τοὺς προγενεστέρους νεκροὺς τοὺς κειμένους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἐπεστρωμένου διὰ τῶν χαλίκων. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῦ ἐπιστρώματος μετὰ τῶν κεκαυμένων ὁστῶν εὑρίσκοντο καὶ

χρυσᾶ καὶ ἄλλα κτερίσματα, κατέστρεψαν οὐχὶ μόνον τὸ ἐντὸς τοῦ περιφεροῦς δώματος ἐπίστρωμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς θύρας, εἰς ἧς τὸ ἐξωτερικὸν ἄκρον (ἀρ. 1 θ) σώζονται λείψανα αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ξηρότοιχον. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν χαλίκων, οἵτινες ἅπαντες φέρουσι σημεῖα καύσεως καὶ συνελέγησαν, τῶν εὐρεθέντων ἐντὸς τοῦ περιφεροῦς δώματος μεταξύ τῶν χωμάτων, βεβαίως ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἐπίστρωμα τοῦτο. Ἐν δὲ τοῖς χώμασι τῶν ὀρυγμάτων τούτων καὶ περὶ αὐτὰ εὐρέθησαν τεμάχια ἀγγείων μεταγενεστέρας ἐποχῆς καὶ τρεῖς λύχνοι πήλινοι, τεμάχιον σιδήρου καὶ δύο τεμάχια πλίνθου ἐκ γῆς ὀπτῆς (ἴσως ἐκ καλύμματος τάφου), σώζοντα τὸν τύπον σφραγίδος ἐνεπιγράφου . . . ΛΗΞΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ καλῆς ἐποχῆς. Εἰδῶλιον πήλινον, ἢ τεμάχιον αὐτοῦ οὐδὲν ἐπαρουσιάσθη ἐν τοῖς ὀρύγμασιν. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀνθρωπίνων ὀστῶν, ἅτινα εὐρέθησαν ἐντὸς τοῦ περιφεροῦς δώματος διεσπαρμένα ἐν τοῖς χώμασιν, ἀνήκουσιν οὐχὶ εἰς τοὺς πρώτους νεκρούς, διότι οὗτοι ἦσαν κεκαυμένοι, ἀλλ' εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τούτων νεκρούς. Πλήθος δὲ ὀστῶν εὐρέθη καὶ ἐντὸς τῆς θύρας τοῦ ἐν Σπάτα τάφου καὶ πρὸς τὰ ἔσω μέρη ταύτης, ἅτινα δὲν φέρουσι σημεῖα καύσεως. Καὶ τὰ ὀστᾶ ταῦτα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τοὺς πρώτους νεκρούς, οἵτινες ἦσαν κεκαυμένοι, ἀλλ' εἰς μεταγενεστέρους, ριφθέντας ἐντὸς ἐκ τοῦ ἄνω ἀνοικτοῦ μέρους τῆς θύρας.

Ἡ ἐμφάνισις τάφων ἑλληνικῆς ἐποχῆς ἐντὸς τοῦ περιφεροῦς δώματος ἀποδεικνύει ἀναμφισβητήτως, νομίζομεν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐποχῆς τὰ τοιοῦτου εἶδους ὑπόγαια οἰκοδομήματα ἐγνωρίζοντο ὡς τάφοι καὶ οὐχὶ ὡς θησαυροφυλάκια, ὡς παραδίδει ὁ περιηγητὴς **Η**αυσανίας. Εἰκάζεται δὲ ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ **Η**αυσανίου οἱ περὶ τὰς **Μ**υκῆνας οἰκοῦντες ἐγνωρίζον τὰ ὑπόγαια ἐν **Μ**υκῆναις οἰκοδομήματα, καίτοι κεχωσμένα ὄντα, ὡς θησαυροφυλάκια, καὶ παρὰ τούτων ὁ **Η**αυσανίας θὰ ἔμαθεν, ὅτι ἐν αὐτοῖς κατετίθεντο οἱ θησαυροὶ τῶν παναρχαίων βασιλέων τῶν **Μ**υκηναίων. Οἱ τότε ἄνθρωποι θὰ ἐγνωρίζον ἴσως ἐκ παραδόσεως, ὅτι τὰ τοιαῦτα ὑπόγαια οἰκοδομήματα ἐμπεριεῖχόν ποτε

χρυσόν, ἄργυρον, χαλκόν, ὅπλα κλπ. ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς τῶν Μυκηναίων, διότι οἱ πρῶτοι συλῆσαντες τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα βεβαίως θὰ εὔρον ἐν αὐτοῖς, ὡς δύναται τις νὰ κρίνη ἐκ τῶν ἀνακαλυφθέντων κοσμημάτων ἐν τοῖς τάφοις τῆς ἀκροπόλεως Μυκηναίων καὶ τῶν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Ἀγαμέμνονος συλλεγέντων λειψάνων, πλῆθος τοιούτων κοσμημάτων καὶ ὅπλων, τὰ ὅποια ἐθεώρησαν ὡς κατατεθειμένα ἐκεῖ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων πρὸς φύλαξιν, χωρὶς ὅμως νὰ δώσωσι προσοχὴν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν οἰκοδομημάτων ἔκειντο καὶ ὅστ᾽, ἄνθρακες, τέφρα κλπ. σημεῖα ὄντα τεθαμμένων νεκρῶν. Ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς συλῆσεως τῶν τάφων τούτων, ἥτις βεβαίως θὰ ἦναι πάνυ ἀρχαία, καὶ ἴσως θὰ ἐγένετο ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Δωριέων εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἵτινες θὰ κατεδάρισαν τὰς Μυκήνας διὰ τὸ ἐπίσημον καὶ πῆν ἰσχὺν αὐτῶν ἐφ' ἀπάσης σχεδὸν τῆς Πελοποννήσου, θὰ μετεδόθη εἰς τὰς μεταγενεστέρας ἐποχὰς καὶ μέχρι Πausανίου, ὅτι τὰ τοιούτου εἶδους ὑπόγαια οἰκοδομήματα ἦσαν ποτε θησαυροφυλάκια τῶν παναρχαίων βασιλέων Ἀτρείως καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ.

Κτερίσματα δὲ εὐρέθησαν ἐν τε τῇ εἰσόδῳ καὶ τῷ περιφερεῖ δώματι τὰ ἑξῆς:

A. Τὰ ἐν τῇ εἰσόδῳ εὐρεθέντα.

α. Χρυσᾶ.

1. Μικρὸν κόσμημα χρυσοῦν (μέρος ὄρμου;) ἔχον περίπου σχῆμα δύο πτερῶν ἐκ κεφαλῆς πτηνοῦ(;) ἀναπεπταμένων, μήκους 0.010, πλάτους 0.008 καὶ πάχους περίπου 0.003 μ. γ. Σύγκειται δὲ ἐκ δύο πετάλων, τοῦ ἔμπροσθεν, φέροντος ἀποτυπωμένον τὸ σχῆμα τῶν πτερῶν μετὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ κοίλου τὰ ἔνδον, καὶ τοῦ ὀπισθεν, ὄντος ἐπιπέδου καὶ ἄνευ κοσμηματος. Ἀμφότερα δὲ ἐνοῦνται κατὰ τὰ ἄκρα διὰ συγκολλησεως. Φέρει δὲ δύο μικρὰ τρήματα, στρογγύλα, κάθετα. Παρεμφερὲς κατὰ τε τὴν συγκόλλησιν καὶ τρήματα πρὸς τὰ ὑπ' ἀριθ. 1-28 τοῦ τάφου Σπάτα (ἀριθ. 3).

2. Ἡμισυ ἑτέρου ὁμοίου.

3. Μικρὸν σφαιρίδιον ὄρου χρυσοῦν, διάτρητον, κοῖλον τὰ ἔνδον. Ὅμοιον πρὸς τὰ ὑπ' ἀριθ. 108-134 χρυσᾶ τοῦ τάφου Σπάτα, καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 450 χρυσοῦν τοῦ ἐν Μυκῆναις τάφου, τοῦ λεγομένου τοῦ Ἀγαμέμνονος.

4. Μικρὸν πέταλον χρυσοῦν περιφερές, διαμέτρου 0.020, φέρον κατὰ τὴν περιφέρειαν τρία μικρὰ τρήματα. Ἐπ' αὐτοῦ δέ ἐστιν ἀποτετυπωμένος ῥόδαξ. Ὅμοιον πρὸς τὰ ὑπ' ἀριθ. 50-68 τοῦ τάφου Σπάτα (ἀριθ. 4).

5-7. Τρία ἕτερα ὅμοια, ἐλάσσονα τὸ μέγεθος, διαμέτρου ἑκαστον 0.016.

8. Τεμάχιον ἑτέρου ὁμοίου.

9. Πέταλον χρυσοῦν λεπτότατον, φέρον ἀποτετυπωμένον κόσμημα, μήκους 0.040, καὶ πλάτους 0.030 (ἀριθ. 5).

10. Ἔτερον πέταλον ἄνευ κοσμήματος, μήκους 0.035 καὶ πλάτους 0.017.

11. Ἔτερον ὅμοιον, μήκους 0.37 καὶ πλάτους 0.018.

12. Ὀκτὼ μικρότατα τεμάχια χρυσᾶ.

6. Χαλκᾶ.

13. Ἡλος χαλκοῦς μετὰ κεφαλῶν πλατειῶν, πεπιεσμένων, ἀνήκων εἰς λαβὴν ξίφους· ὅμοιος πρὸς τοὺς ἐν τοῖς τάφοις τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν μεταξύ τῶν λαβῶν τῶν ξιφῶν εὐρεθέντας.

14. Αἰχμὴ βέλους χαλκῆ, τεθλασμένη εἰς τρία· ὅμοια πρὸς τὰς ἐν τῷ τάφῳ Σπάτα καὶ τὰς ἐν τῇ ἀκροπόλει Μυκηνῶν ἐκτὸς τῶν τάφων ἀνακαλυφθείσας.

15. Τεμάχιον χαλκοῦν κυλινδρικόν, μήκους 0.028. Ἐπὶ τοῦ τεθλασμένου ἄκρου διακρίνεται τρήμα, στρογγύλον, κολοβόν.

γ. Λίθινα.

16-20. Πέντε τεμάχια ἐπιμήκη, ἐν εἴδει μαχαιριδίων, ἢ ἄλλων ἐργαλείων, λίθου πυρίτου (ὄψιανου), ὅμοια πρὸς τὰ ἐν Μυκῆναις καὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ τάφου Σπάτα συλλεγένητα.

δ. Πήλινα.

Τεμάχια πηλίνων ἀγγείων εὐρέθησαν πλείστα ἐν τοῖς χώμασι τῆς εἰσόδου, ὅμοια κατὰ τε τὴν γάνωσιν καὶ χρώματα πρὸς τὰ ἐν Μυκήναις ἀνακαλυφθέντα. Μετὰ τούτων δὲ εὐρέθησαν ὅμοια τεμάχια ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τὰ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 1-20 εὐρέθησαν ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ τάφου, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους περίπου μεταξὺ τῶν χωμάτων διεσπαρμένα. Ἴσως δὲ παρέπεσον ἐκεῖ κατὰ τὴν σύλησιν τοῦ τάφου.

21. Πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ἄκρον τῆς εἰσόδου περὶ τὸ γαλλικὸν μέτρον ὑπὸ τὴν νῦν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εὐρέθη πέταλον χαλκοῦν, περιφερὲς μετ' οὐραῖς κολοβῆς, ἔχον σχῆμα συνήθους κατόπτρου, διαμέτρου 0.18, ἀκέραιον μετὰ κατιώσεως μικρᾶς. Τὸ χρῶμα τοῦ χαλκοῦ ἐστὶ χρυσίζον. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ οὐδὲν κόσμημα διακρίνεται.

B. Τὰ ἐν τῷ περιφερεῖ δώματι ἀνακλυφθέντα.

α. Χρυσᾶ.

22. Μικρὸν κόσμημα χρυσοῦν (μέρος ὄρου), ἔχον σχῆμα παρεμφερὲς πρὸς τὸν ἀραβικὸν ἀριθμὸν 2, μήκους 0.007, πλάτους 0.005 καὶ πάχους περίπου 0.001. Σύγκειται δὲ ἐκ δύο πετάλων, τοῦ ἔμπροσθεν, φέροντος ἀποτετυπωμένον τὸ σχῆμα τοῦ 2, καὶ κοίλου τὰ ἔνδον, καὶ τοῦ ὀπισθεν, ὄντος ἐπιπέδου καὶ ἄνευ κοσμήματος. Ἀμφότερα δὲ ἐνοῦνται κατὰ τὰ ἄκρα διὰ συγκολλησεως. Φέρει δὲ δύο ὀριζόντια, μικρὰ, στρογγύλα τρήματα, ὧν τὸ μὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν βᾶσιν, τὸ δὲ κατὰ τὸ μέσον. Ὅμοιον μὲν τὸ σχῆμα, ἀλλ' ἔλασσον τὸ μέγεθος, πρὸς τὰ ὑπ' ἀριθ. 1-13 χρυσᾶ κοσμήματα καὶ τὰ ἐξῆς ὑάλινα τοῦ τάφου Σπάτα (ἀριθ. 6).

23. Μικρὸν κόσμημα χρυσοῦν (μέρος ὄρου), σχήματος περιφεροῦς, ἐξωγκωμένου κατὰ τὸ μέσον ἄνευ ἀποτετυπωμένου κοσμήματος, διαμέτρου 0.010. Σύγκειται δὲ ἐκ δύο πετάλων ἠνωμένων κατὰ τὰ ἄκρα τῆς περιφερείας διὰ συγκολλησεως. Ἐν

μόνον τρῆμα φέρει, στρογγύλον καὶ ὀριζόντιον ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς περιφερείας μέχρι τοῦ ἐτέρου.

24. Μικρὸν κόσμημα χρυσοῦν (μέρος ἔρμου;), ἔχον σχῆμα περίπου τριγώνου, μήκους 0.008 καὶ πλάτους κατὰ τὴν βάσιν 0.005. Σύγκειται δὲ ἐκ δύο πετάλων, τοῦ ὀπισθεν, ὄντος ἐπιπέδου καὶ ἄνευ κοσμήματος, καὶ τοῦ ἔμπροσθεν, φέροντος ἀποτετυπωμένον κόσμημα, ὅπερ ἤδη ἐλλείπει. Φέρει δὲ δύο τρήματα, ὧν τὸ μὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν κορυφήν, τὸ δὲ κατὰ τὴν βάσιν. Παρεμφερὲς κατὰ τε τὰ τρήματα καὶ τὴν συγκόλλησιν πρὸς τὰ χρυσᾶ κοσμήματα τοῦ τάφου Σπάτα.

25. Μικρὸς ἦλος χρυσοῦς, ἔχων κεφαλὴν σχήματος ῥομβοειδοῦς, μήκους 0.005. Ἡ δὲ κεφαλὴ ἔχει μῆκος 0.005 καὶ πλάτος 0,004.

26. Τεμάχιον κυλινδρίσκου χρυσοῦ, κοίλου τὰ ἔνδον καὶ πεπισμένον, μήκους 0,022.

27. Τεμάχιον φύλλου χρυσοῦ, ἔχον μῆκος κατὰ τὸ μακρότατον μέρος 0,025, καὶ πλάτος 0,017. Ἐπ' αὐτοῦ ἔστιν ἀποτετυπωμένον κόσμημα. Κατὰ τὸ ἐν ἄκρον φέρει τρία μικρὰ τρήματα (ἀριθ. 7).

28. Ἔτερον ὅμοιον μετὰ κοσμήματος, ἔχον μῆκος κατὰ τὸ μακρότατον μέρος 0,020 καὶ πλάτος κατὰ τὸ πλατύτερον 0,020 (ἀριθ. 8).

29. Ἔτερον ὅμοιον μετὰ κοσμήματος, μήκους 0,032 καὶ πλάτους 0,012.

30. Ἔτερον ὅμοιον μετὰ κοσμήματος, μήκους κατὰ τὸ μακρότατον μέρος 0,022 καὶ πλάτος κατὰ τὸ πλατύτερον 0,020.

31. Ἔτερον ὅμοιον μετὰ κοσμήματος, μήκους 0,035 καὶ πλάτους 0,008.—Τὰ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 22-31 εὐρέθησαν ἐντὸς τοῦ περιφεροῦς δώματος παρὰ τὸ ἔδαφος, διεσπαρμένα ἐν τοῖς χώμασιν. Ἐκεῖ δὲ θὰ παρέπεσον κατὰ τὴν σύλησιν τοῦ τάφου.

32. Τριάκοντα καὶ ἕξ τεμάχια χρυσᾶ μικρότατα. Ταῦτα δὲ πάντα συνελέγησαν ἐπὶ τοῦ διασωθέντος ἐπιστρώματος τοῦ πε-

ριφεροῦς δώματος (ἀριθ. 1 δ. ε) μεταξύ ἀνθράκων, τέφρας καὶ χωμάτων.

6. Χαλκᾶ.

33. Τεμάχιον λαβῆς ἀγγείου χαλκοῦ, σῶζον κατὰ τὸ πλά-
τύτερον ἄκρον τρῆμα, δι' οὗ προσεκολλᾶτο μετὰ τοῦ ἀγγείου δι'
ἧλου. Ἔχει μῆκος 0,55.

34. Ἐπτὰ τεμάχια χαλκᾶ ἀγγείων χαλκῶν (:), ἐφ' ἑνὸς δὲ
ὑπάρχει ἐπικεκολλημένον τεμάχιον φύλλου χρυσοῦ.

γ. Λίθινα.

35-45. Ἐνδεκα τεμάχια ἐπιμήκη ἐν εἴδει μαχαιριδίων, ἢ ἄλ-
λων ἐργαλείων, λίθου πυρίτου (ὀψιανοῦ) ὅμοια πρὸς τὰ ὑπ' ἀριθ.
16-20.

46. Τεμάχιον ἀγγείου, λίθου ἀμμίτου. Ἐπὶ τῆς καμπύλης αὐ-
τοῦ ἐπιφανείας σῶζεται γραφή, παριστῶσα κορμὸν μετὰ μέρους
τῶν χειρῶν ἀνθρωπίνης μορφῆς (ἀριθ. 9).

47-51. Πέντε τεμάχια ἀγγείου, λίθου λίαν εὐθρίπτου, χρώμα-
τος μελανοπρασίνου, ὧν τὰ τέσσαρα φέρουσιν ἐπὶ τοῦ χείλους
ἐγκεχαραγμένον ἐλικοειδὲς κόσμημα, καὶ ἕτερον κόσμημα ἔχον
ἐν γραμμῇ ἐγκεχαραγμένας κεφαλὰς πτηνοῦ (:), καὶ παρεμφερὲς
πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1221 ἐλεφάντινον κόσμημα τοῦ τάφου Σπάτα
(ἀριθ. 10).

52.53. Δύο ἕτερα τεμάχια, ὁμοίου λίθου, σῶζοντα ἐπὶ τῆς
ἔξω ἐπιφανείας ἀπλᾶς ταινίας ἐγκεχαραγμένας.

54. Μέρος τοῦ πυθμένος καὶ τῆς κοιλίας ἀγγείου λιθίνου.

55.56. Δύο τεμάχια ἐτέρου ἀγγείου, λίθου εὐθρίπτου καὶ χρώ-
ματος μελανοπρασίνου.

57. Πυθμῆν ἀγγείου μεγάλου, ὁμοίου λίθου.

58. Ἐνδεκα τεμάχια ἀγγείου ἀλαβαστρίνου, προσαρμοζόμενα.

59. Δύο ἐτέρου ὁμοίου προσαρμοζόμενα.

δ. Ὑάλινα.

60. Μικρὸν ὑάλινον κόσμημα, ἔχον σχῆμα φύλλου κισσοῦ (;) μετὰ δύο τρημάτων, παρεμφερές πρὸς τὰς ὑπ' ἀριθ. 519-772 ὑαλίνας πλάκας τοῦ τάφου Σπάτα, τὰς ἐχούσας ἀνὰ τέσσαρα ὅμοια φύλλα μετὰ μίσχου (ἀριθ. 11).

61. Ἔτερον ὅμοιον συγκείμενον ἐκ δύο φύλλων (ἀριθ. 12).

62. Ἔτερον ἐξ ἐνὸς φύλλου, κολοβόν.

63-71. Ἐννέα τεμάχια ὑάλινα μὴ φέροντα κόσμημα.

72. Πλάξ ὑαλίνη λίαν εὐθριπτος καὶ κολοβή, ὅμοια πρὸς τὰς ὑπ' ἀριθ. 519 καὶ ἐξῆς τοῦ τάφου Σπάτα.

73. Δύο μικρὰ σφαιρίδια ὄρου διατήρητα, ἠνωμένα πρὸς ἀλληλα, ὅμοια πρὸς τὰ ὑπ' ἀριθ. 445 καὶ 446 τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος.

ε. Ὅστεινα.

74. Πολλὰ τεμάχια ἐλεφάντινα μὴ σώζοντα κόσμημα.

75-77. Τρία τεμάχια χαυλιοδόντων ἀγριοχοίρου, ὅμοια πρὸς τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐν τοῖς τάφοις τῆς ἀκροπόλεως Μυκηναῶν καὶ Σπάτα.—Τὰ ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 35-77 εὐρέθησαν εἰς τὰ δύο διασωθέντα μέρη τοῦ ἐπιστρώματος (ἀριθ. 1 δ. ε).

στ. Πήλινα.

Τεμάχια πήλινα εὐρέθησαν πλεῖστα ἐν τοῖς χώμασι τοῦ περιφεροῦς δώματος, ὅμοια πρὸς τὰ ἐν τῇ εἰσόδῳ εὐρεθέντα.

Ἐν δὲ τῷ ἔκτῳ ὀρύγματι (ἀριθ. 1 ς) καὶ τοῖς πέριξ χώμασιν εὐρέθησαν τὰ ἐξῆς, τὰ ὅποια ἀνήκουσιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους νεκρούς.

78. Λύχνος πήλινος ἀπλοῦς, ὡς οἱ συνήθως εὐρισκόμενοι ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς τάφοις.

79. Ἔτερος ὅμοιος.

80. Τὸ ἥμισυ ἐτέρου.

81. Τεμάχιον ὑέλου, χρώματος πρασίνου ἄνευ κατιώσεως.

82. Τεμάχιον πλίνθου ὀπτῆς γῆς (ἴσως καλύμματος τάφου)

τεθλασμένου εἰς δύο. Ἐπὶ τῆς καμπύλου ἐπιφανείας φέρει τὸν τύπον σφραγίδος ἐνεπιγράφου . . . ΛΗΞΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, καλῆς ἐποχῆς.

83. Τεμάχιον σιδήρου λίαν κατιωμένον¹.

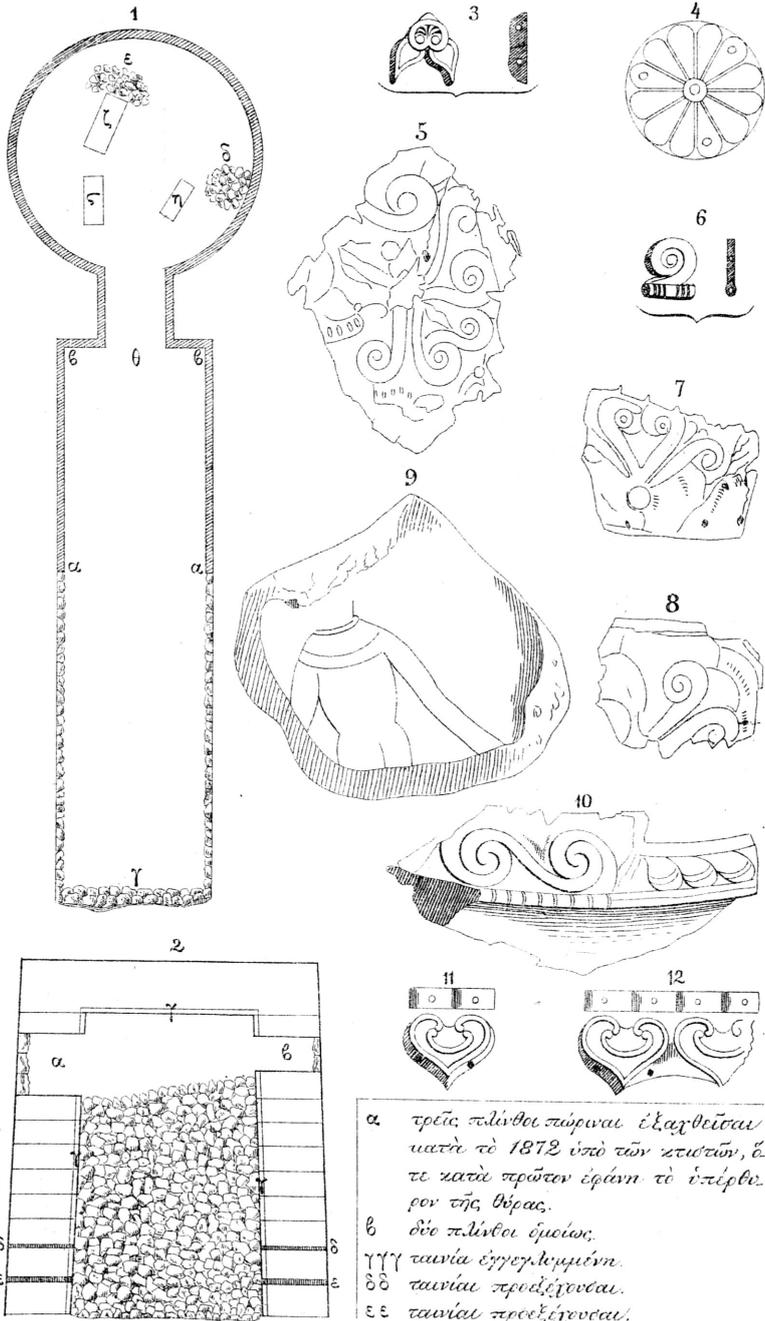
Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 ἰουνίου 1878.

II. ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ

Ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων.

¹ [Durch Professor Kastorchis ist im vergangenen Sommer constatirt worden, dass die seit laengerer Zeit bekannten Grotten am nordoestlichen Abhang des Palamidi bei Nauplia ebenfalls Grabanlagen sind, welche derselben Culturepoche angehoren wie die Graeber bei Mykene und Spata; s. den Bericht im Ἀθήναϊον VII S. 183 ff. (mit 2 Tafeln). Die Anlagen am Palamidi sind einfacher als die früher ausgegrabenen; die in denselben vorgefundenen Gegenstaende beschaeren sich auf Vasen von der Technik und Ornamentik der mykenischen und auf Idole wie die in Tiryns und auf der Burg von Mykene (ausserhalb der dortigen Graeber) gefundenen. Herr Stamatakis hat den Auftrag erhalten die von Hrn. Kastorchis begonnenen Nachforschungen am Palamidi fortzusetzen. — U. K.]

α τρεῖς πλίνθοι παύρραι ἐλαχθεῖσαι
ματὰ τὸ 1872 ὑπὸ τῶν κεισίων, ἔ-
τε κατὰ πρώτων ἐβάνη τὸ ἐπίπε-
ρον τῆς θέρας.
β δύο πλίνθοι ὁμοῦς,
γγγ ταινία ἐγγεγραμμένη.
δδ ταινία προεξέχουσα.
εε ταινία προεξέχουσα.